

Hoog water aan de Maas,

(concept)

Een feest – lastig – problemen – schade – ramp?

Hoe ervaar je de overstromingen van de Maas?

Door Wiel Jenniskens uit Broekhuizenvorst. 10 mei 2016 en herzien in 2021.

Als kind was het iedere keer weer spannend. Pootje baden achter het huis in de weide waar tot voor kort nog koeien graasden. Met de buurjongens een vlot bouwen. Dan roeien tot het vlot omsloeg! Natte en koude voeten, de laarzen of klompen lekten! Toch plezier met dit natuur verschijnsel. Kijken wat er allemaal onder water staat. Was het de vorige keer hoger? Hoe hoog zou het nu komen? Toch spannend! (Op die plek in Broekhuizenvorst bouwde de gemeente Broekhuizen met goedkeuring van Rijkswaterstaat de nieuwe wijk Op de Kamp en De Spekt.)

Aan vader en buurman vragen wat we nog te verwachten hadden? Hoeveel water komt er nog uit de Ardennen (België)? In Borgharen aan de grens is een meetpunt van Rijkswaterstaat. Bij opkomend hoogwater werd iedere morgen om 9.25 uur door mijn moeder aan de radio naar de waterstanden geluisterd. Dit alles werd in een boekje genoteerd. Dan kwam de vraag: houd de regen in het stroomgebied van de Maas nog aan? Wat komt er vanuit Duitsland in Roermond via riviertje de Roer? Smelt de sneeuw in een keer of gaat het misschien weer vriezen?

Wij denken: hopelijk vlug vriesweer. Dan krijgen we ijspret achter het huis. Op de ondergelopen weilanden een laagje ijs. Misschien net genoeg om op te schaatsen? In elk geval proberen! Val je er door, nat tot aan de knieën en ijskoud. Echt ijsplezier. Weer een ervaring rijker!

Zo ging dat jaren en ook ik werd ouder. Je kijkt nuchter tegen de dingen die komen gaan. Het water komt en gaat en brengt hopelijk een laagje vruchtbaar slib op de akkers en weilanden. Goed voor de plantjes.

Van mijn vader kreeg ik verhalen over de hoge waterstanden in 1920 – 1924 – 1926. Jaren dat de Maas met ijs ging door aanhoudende strenge vorst. Ik ben zelfs een keer over de bevroren Maas gelopen. Je moest wel op het uitgezette padje blijven! Een meter naar links of rechts? Binnen de kortste keren was je verdwenen onder de ijsschotsen om er nooit meer levend onder uit te komen. Meteen bevangen door de koude was er echt geen ontkomen aan. Alles lekker spannend, maar toch te overzien. Heel de regio wandelde over de ijsschotsen van Broekhuizen naar Arcen en terug. Wat een beleving!

In 1960 werd met de ruilverkaveling onze boerderij verplaatst vanuit de kern Broekhuizenvorst naar de Ganzenkamp. Als jonge ondernemer zag ik de toekomst wel zitten. De meeste grond direct aan het bedrijf. Alleen moest mijn vader nog een robbertje vechten met Rijkswaterstaat die deel uit maakte van de ruilverkaveling commissie. Zij wilden met de commissie dat wij bouwden in de lage maas meander tussen Zeelberg en

Ooijen. Mijn vader was heel stellig: in dat kikvorsen gat bouw ik geen boerderij. Daar zat ik als jonge snuiter van 17 jaar bij. Hoe durf je tegen de die grote heren je ervaringen uit het verleden te verdedigen? Vader hield vol! Uiteindelijk mochten we toch bouwen op de Ganzenkamp boven op de Bieberg. Deze berg was in 1926 met de overstroming droog gebleven. We moesten wel zelf zorgen voor de kosten van aanvulling met grond van het erf. De ambtenaar van Rijkswaterstaat hield steeds vol dat de Maas nooit meer zo hoog zou worden als 1926. Nu weten wij dat we in 2021 al dat we drie keer grote schade gehad hadden als wij naar hun geluisterd hadden.

In de zomer 1980 op 24 juli was het raak. Waterafvoer van 2120 kubieke meter per seconde. In enkele dagen tijd flinke regenbuien in het stroomgebied van de Maas met 120 mm water. Een flinke vloedgolf net niet over de dijk van de Ooijenseweg. Aan de Maasveldweg werd lekker geknoeid en gestoeid in de waterplas. Toen het water weg was bleven de agrariërs zitten met een flinke schade. Alle gewassen waren vervuild met slib vol chemische troep. De bedrijven die maaswater binnen hadden wisten niet wat ze meemaakten. Zelfs de chroom van de hydraulische cilinders bladerde af. De boeren die de koeien te vroeg in de weidlanden hadden gedaan werden geconfronteerd met abortus en andere ziekten. Hooi moest allemaal vernietigd worden. Doordat het flink droogde kon ik er na enkele dagen een lucifer aan houden en alles ging naar de hemel. Dat moesten we maar zo snel mogelijk vergeten, want dat gebeurde nooit meer volgens Rijkswaterstaat.

Zo ging alles door tot december 1993.

Vlak voor Kerstmis werd Limburg opgeschrikt met verhalen over hevige regenbuien in het stroomgebied van de Maas. In de Ardennen zelfs buien van 90 mm. water in een uur tijd. De grond was al nat en vol, er kon echt niets meer bij. Al het water stroomde in de Maas, 3040 kubieke meter per seconde, met enorme waterstand verhoging tot gevolg. Enkele meters in één etmaal. Wat nu? Nooddijken – evacueren van mensen en dieren. Wegen die niet meer te gebruiken waren. Mensen in paniek. Gemeente bestuurders en hoofden van openbare werken gingen de hoogte kaarten raadplegen om een beeld te krijgen van wat voor gevolgen dit heeft voor de gemeentebesturen. Samen met Rijkswaterstaat werden er door de gemeenten berekeningen en plannen gemaakt. Waar een nooddijk, duikers en sloten afsluiten. Heel veel moest gebeuren in enkele dagen. Want iedereen weet: wat in Borgharen binnen komt moet door heel Limburg en Noord-Brabant richting Rotterdam en de Noordzee. Het was menens, het peil van de Maas zou bij ons met Kerstmis 1993 + NAP 1609 halen. Het werd een prima oefening. Onze nooddijk samen met achter buurman Wim Beurskens aangelegd en met hulp van de gemeente met vrijwilligers versterkt hield het! Naast flinke materiële schade viel het toch nog mee. De regering hielp burgers en ondernemers met schade vergoedingen. 1 januari 1994 ging het gewone leven weer door.

Toen kwam de volgende verrassing. Eind januari 1995 kwam 13 maanden later de Maas nog een keer en zelfs nog met 15 centimeter hogere waterstand. Op mijn boerderij stonden

toen 50 koeien in de stal met voldoende voer en een lege melktank die vol gemolken kon worden en een volle dieseltank voor de tractoren die ingezet werden met het versjouden van zandzakken. Ook het vervoer van en naar de eiland bewoners in Ooijen ging met tractor en reddingsbootje. Rondom de gebouwen had ik nog 10 meter droge voeten. De rest was allemaal water. Heel apart! Na enkele dagen ging "Moeder Maas" weer vertrekken naar haar eigen bedje en kon de volle melktank leeg gemaakt worden. Niemand in paniek, want intussen wisten we wat ons te wachten stond. Toch weer lekker spannend zoals het was toen ik nog 40 jaar jonger was. Nu zijn we al weer langer dan 20 jaar aan het wachten op de volgende hoogwater golf. De natuur beslist dit zelf en laat zich niet beïnvloeden door alle doemdenkers die na 1995 elk jaar een hoogwatergolf voorspelden.

Waterstanden bij Ganzenkampstraat 2 te Broekhuizenvorst:

1926 + NAP	1652	1920 + NAP	1614
1993 + NAP	1609	1995 + NAP	1624
2021 + NAP	1648		

Nieuwe dijken gelegd volgens plan Boertien: Met een bescherming niveau Ganzenkamp + NAP 16.80 Hoera!!! Maximale bescherming! Wij houden droge voeten.

2018 Start aanleg Maaspark Ooijen-Wanssum. Doel nooit meer hoog water!!! Ruimte voor de rivier. Graven van hoogwatergeulen, verlagen uiterwaarden en reactiveren van de oude Maasarm Ooijen-Wanssum. Sommige dijken weg, ook onze dijk van 16.80 + NAP!!! Doel en berekend resultaat 35 centimeter minder bij hoogwater. Oplevering en gereed 1juli 2021

Een prachtig plan dat ik met anderen mocht presenteren aan onze koning en koningin.

Veel uitstekende landbouwgrond langs de Maas ingeleverd voor het algemeen belang!

Nu leven we in **2021** na een golfje vorig jaar in de winter met veel ijspret voor iedereen. We kregen niet de kans om het effect van het project Ooijen-Wanssum te zien. Het water ging nog niet over de Molenweg richting Blitterswijck, Meerlo en Wanssum. Mijn opmerking: ik hoop dat de Maas nog een keer anderhalve meter hoger wordt, dan kunnen we echt zien wat de verbeteringen door de hoogwater geulen en de reactivering van de oude Maasarm voor deze regio betekenen. Plan van uitvoering was hier een reductie van 35 centimeter bij hoogwater, dat nog doorwerkte tot in Roermond. Ik werd nog geen drie weken na het feest van de oplevering op 18 juli 2021 op mijn wenken bediend. Geen afvoer van 2850 kubieke meter per seconde zoals in 1995, maar **3260** kubieke meter. (**Gegevens Waterschap. Patrick**). Nu maar kijken wat de waterhoogten doen op andere plaatsen. De top passeerde Kessel, Venlo, Grubbenvorst, Lottum en Broekhuizen. Overal bleef het hoogste peil onder

1995. Ik was gerust gesteld!!! Nu nog het effect van ons Maaspark Ooijen-Wanssum en dan was er echt geen probleem op de Ganzenkamp. Met een rot vaart stroomde het Maaswater ons gebied in. Door de grote ruimte die er was, kregen we een zuigende werking tot Roermond. Het water kon weg met een enorme snelheid. Venlo en ziekenhuis bleven droog dank zij ons project!!! Mijn gedachte: dat zit wel goed!!! Totdat er een bericht kwam dat de stuw in Sambeek niet veel te laat, maar helemaal niet gestreken kon worden doordat daar een enorme berg zand van 8 meter voor de deuren lag. Dus dat was echt waar!!! Nu moest alle water over de stuw met veel minder diepgang. Dat kon niet goed gaan!!! Ook de inwoners van de gemeente Bergen maakte zich grote zorgen. Een spoed vergadering werd gehouden op zondagavond 11 juli. Wat zijn de gevolgen van dit probleem voor de afvoer? Van de topambtenaar van Rijkswaterstaat Limburg kregen ze als antwoord: Dat heeft geen enkele invloed! Het college, raad en anderen werden met een kul verhaal naar huis gestuurd. Dat gebeurde door iemand die vakkundig was en toch iedereen wist te overtuigen met zijn verhaal. Ben ik nu zo dom of zijn die mensen zo dom? Met dat verhaal nam ik geen genoegen. Ze zullen er wel achter komen!!!! Een paar dagen later was het al zo ver. In Arcen waren alle vrijwilligers op 17 juli nog druk bezig een lange nooddijk langs de Maas te versterken. In de middag zagen ze dat het maaswater bijna niets meer steeg en vonden ze het wel welletjes. We redden het wel. Tot er opeens een **eerlijk** bericht van Rijkswaterstaat kwam. Willen jullie doorstapelen met zandzakken , er komt hulp, nog twee lagen er op, want wij hebben een probleem bij de stuw Sambeek en daardoor is de doorstroming gedeeltelijk geblokkeerd. **Waarom toen pas**, dat wisten ze toch al zeven dagen!!! De gevolgen kwamen van zelf. Jawel hoor. In plaats van 35 centimeter minder kregen wij in Ooijen 22 centimeter meer. Gevolg 57 centimeter hoger dan verwacht en berekend door mij en alle andere techneuten!!! Een klap recht in mijn gezicht en van alle mensen die **15 jaar zorgvuldig** alle berekeningen gemaakt hebben. Zowel voor het project bureau en de uitvoerder Mooder Maas. Waarom geen mededelingen en waarschuwingen van Rijkswaterstaat? Dan is het efkes slikken, de situatie accepteren en proberen de schade zo laag mogelijk te houden. Hoe is het mogelijk dat bij Rijkswater staat na al die jaren nog niemand in staat is om hun plichten goed uit te voeren. Natuurlijk de scheepvaart op de Maas is heel belangrijk. Daarom wordt het water zo lang mogelijk vast gehouden. Nu werd de fout weer gemaakt door niet naar de massa water te kijken die vanuit België en Zuid-Limburg binnen een paar dagen op ons af kwam. In België en Duitsland was de noodtoestand al af gekondigd! 3100 kubieke meter per seconde! Later bleek dat 3260 kubieke meter. Rijkswaterstaat kon of wilde niet eerlijk zijn. Drie dagen eerder de sluisen er uit en de scheepvaart had een dag minder stil hoeven te liggen!!! Dat is plannen en vooruit en achteruit kijken. Niet interessant doen en alle belangrijke mensen naar Limburg halen. Kom maar eens kijken wat het erg is!!! Maar Rijkswaterstaat had moeten handelen, wat ook hun plicht is. In het belang van de scheepvaart en ook in het belang van alle mensen die mogen wonen en werken in de Maasvallei. Nu hebben we weer heel veel geleerd en ongemak en schade ervaren, wat we niet mogen vergeten. Hopelijk is dit de zoveelste les waar we een volgende keer naar kunnen handelen. We weten intussen dat in 1993 de

stuwen niet gestreken werden omdat anders Rotterdam en Dordrecht zouden verzuipen. Terecht daar wonen veel meer mensen dan in het gebied Limburg en Brabant. Alleen werd ons toen verteld dat de stuwen strijken voor dit gebied geen invloed heeft. Ook 1995 weer zelfde smoesje de stuwen hoefden er niet eerder uit!!! Jaren later was er toch eindelijk iemand bij Rijkswaterstaat die gepensioneerd was die durfde toe te geven dat het strijken van de stuwen wel degelijk een grote invloed heeft op het hoog water. Toen was zijn salaris en baan toch niet meer in gevaar! Zo is het nu ook! Wanneer onze combinatie Mooder-Maas durft en kan bewijzen dat de schuld bij Rijkswaterstaat licht, zullen ze nooit meer een opdracht binnen kunnen halen totdat deze ambtenaren met pensioen zijn. Mijn leermeesters zeiden altijd: strijk een ambtenaar niet tegen zijn haren in, dat vergeeft hij jou nooit meer!!! Ik ben benieuwd naar de afloop van dit drama. Hier komen geen winnaars uit. Wel leermomenten. Ook het probleem van de vervuilde grond langs de Maas. Vroeger de allerbeste rivierklei waar je alles op kon telen. Nu verknalt door de zware industrie in België en Zuid-Limburg. Alles in het algemeen belang en voor de staat Nederland. Iedereen in Nederland heeft daarvan mee geprofiteerd. Net als de mijn industrie in het verleden. Wij bewoners van het mooie Maas dal worden er dagelijks mee geconfronteerd. Is het zo dat wij binnenkort geen producten meer mogen eten die van deze vruchtbare grond komen? Mogen wij geen vlees, melk, enz. eten drinken, wat uit het waterbergend van de Maas komt? Dan gaat de hele economie hier naar de knoppen. Veel vragen die toch een keer gesteld worden.

Nog een lesje wat iedereen alweer lang vergeten is.

Winter 1929 de Maas ging met ijs. Veel mensen gingen naar de Maas kijken in verband met de uitzonderlijke grote ijs schotsen die voorbij dreven. Een bijzonder schouwspel. Totdat deze schotsen voor de spoorbrug in Mook bleven hangen. Ineens was er geen doorstroming meer. Een muur van water kwam terug richting Venlo. In Wanssum was nog een verhoging van meters. Mensen die onder bij de uiterwaarden aan het kijken waren moesten rennen voor hun leven. Een vloedgolf van twee meter rolde over de weiden en akkers. Gelukkig geen slachtoffers. Uiteindelijk hebben ze in Mook met een kanon de ijsschotsen weten te breken en stroomde het water weer door. Zou het een idee zijn om bij een volgende misser van Rijkswaterstaat, het leger in te zetten, niet alleen met zandzakken, maar ook met kanonnen om de sluisdeuren er met kanonschoten uit te schieten. Dat had nu in 2021 heel veel gescheeld. Het verschil bij stuw was nu tussen boven en onder 60 centimeter! Een medewerker van de stuw Sambeek beweerd nu al dat het in Bergen zeker 35 centimeter lager gebleven was. Dat zal hij wel nooit meer mogen zeggen! Gelukkig ken ik hem niet en weet ik ook geen naam, anders kreeg hij gisteren van zijn baas (Rijkswaterstaat) al zijn ontslag.

Ook het verhaal over de **eroderende oevers van de Maas**. De stenen werden allemaal weg gehaald en de natuur kon zijn gang weer gaan. Meters oever verdwenen in het water! Mijn boze buurman Wiel Hermans maakte zich jaren geleden al zorgen over het dichtslibben van de Maas. Ik heb hem gevraagd rustig te blijven. Dit plan konden wij toch niet tegen houden!

Ze en wij zullen het wel meemaken! Nu is al na een paar jaar de Maas dicht geslibd. Met het gevolg dat de stuwen niet gestreken kunnen worden. (Wiel Hermans heeft dit helaas niet meer mee mogen maken.) Er zal binnenkort weer gebaggerd moeten worden! Zo houd je werk! Wanneer onderkennen de planmakers nu eindelijk eens dat een scheepvaart rivier moeilijk te combineren is met natuur. Los die zaken met steil randen op in de natuur gebieden langs de Maas. Daar is ruimte genoeg en daar vinden de oeverwaluwen en andere dieren hun plekje toch wel. Wij hebben er in het plan Ooijen-Wanssum al voor gezorgd. En de oeverwaluwen hebben hun plekjes gevonden en ingenomen. Net als de vele andere zeldzame dieren. Een mekka voor de vogelspotters!

Rijkswaterstaat: denk voordat gij doende zijt en doende denk dan nog!

Donderdag 5 augustus in de Limburger: De burgemeester staat aan de kant! Bij hoog water wordt alles geregeld via de voorzitter van de Veiligheidsregio. De burgemeesters zitten wel in het bestuur van die regio. Maar burgemeester Scholten van Venlo is de baas. De burgemeesters mogen nog wel wat doen binnen hun gemeente!!! Ook klagen

bij de overheden. Met als resultaat dat de grootste baas van Rijkswaterstaat de gemeenteraad en college van de gemeente Bergen onder leiding van burgemeester Manon Pelzer op zondagavond 11 juli uit komt leggen wat de gevolgen zijn van de kapotte stuw in Sambeek. **Een echt sprookje: de stuw heeft geen invloed op de waterhoogte! Wat een kul verhaal.** Waarom wordt de rest van Noord-Limburg niet eerlijk bijgepraat? Weten de andere burgemeesters daar niets van of willen ze het niet weten. Wij bleven met die vragen zitten. Hoort dat niet bij voorlichting? Wij weten uit ervaring dat een stuw te laat of niet strijken grote negatieve gevolgen heeft bij overstromingen. Doordat de onderste laag water niet weg kon stromen bleek er een muur van water onder in de Maas te ontstaan van Sambeek tot kasteel Ooijen. Het water wat intussen met een enorme snelheid uit het vak Belfeld- Broekhuizen stroomde, kon niet meer weg. Gevolg dat de water massa de weg van de minste weerstand zocht via de oude Maasarm met alle gevolgen van dien. Achter het kasteel hadden ze maar een verhoging van 12 centimeter en wij Ganzenkamp-Molenstraat 22 centimeter. Waarom komen de hoge heren van Rijkswaterstaat ons dat niet uitleggen. Samen met de gemeente Horst aan de Maas zullen zij verantwoording af moeten leggen. Het boete kleed aan trekken en zorgen dat alle schade ruimschoots vergoed wordt. Zo ga je als overheid niet om met inwoners die in nood zijn. Van de gemeente Horst aan de Maas met 5 wethouders en een burgemeester had ik veel meer verwacht! De **psychische** nood was heel groot, gelukkig hebben vele vrijwilligers voor ondersteuning gezorgd, de zandzakken gesjouwd en met pompen geprobeerd de schade te beperken. Samen waren we sterk! Nu is het gemeente bestuur uit Horst aan de Maas aan zet. Overleg met gedupeerden en vergeet Ganzenkampstraat 2 niet! Een briefje? Ik heb nog niets vernomen! Bewust of niet? Mijn ervaringen willen ze niet horen of delen! Dat is niet belangrijk!

Ook de berichtgeving van onze burgemeester bij het veer in Broekhuizen. Alles werkt goed! Project Ooijen-Wanssum kan zijn werk doen. Samen met wethouder Eric Beurskens gaat hij naar Grubbenvorst om daar de handen uit de mouwen te steken. Niet wetende dat op de Zeelberg-Ganzenkamp-Ooijenseweg en Molenstraat de bewoners vechten voor hun bedrijven. Oorzaak? De misser van Rijkswaterstaat bij de stuw in Sambeek. Waarom heeft de burgemeester daar geen weet van? Hij is toch lid van de veiligheidsregio! Ik weet het.

Rijkswaterstaat hield iedereen stijf voor de gek en dom!

In dit verhaal heb ik mijn ervaringen op geschreven in de hoop dat er nu eindelijk iets mee gedaan wordt. Wij kregen geschiedenisles om iets van te leren. Misschien is dat is nu nog steeds zo?

Tot slot mijn **vader en raadgever** zei altijd, wanneer er weer een stugge overheid was:

De jongen menen dat ze het weten, maar wij ouderen hebben meer gescheten!

Een teleurgestelde en verdrietige bewoner en ondernemer.

WIEL

Jenniskens Ganzenkampstraat 2 Broekhuizenvorst 0653612772.

w.jenniskens1@hetnet.nl